

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

79. Magnae extra palat. & Regiam vrbem co[n]uers.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

rat eorum imprimi quorum debet baptismo scientia necessario præmitti, eam ob rem illi optimus filius dierum quinque ieiunio à Deo imperavit, non modo ut facillè quæ tradebantur perciperet, verum etiam solidè retineret; cæteris autem palatij Principibus feminis, & honorariis rudimentum diuinitatis fidei Christianæ, quod olim à Patribus editum recudi iusserat, spargebátque ex occasione, læto quem postmodum retulit prouentu. Eodem in palatio sacellum, superbo cultu adornatum & suppellectili instructum diuite Patribus obrulit ad rem sacram, & Christianis intra palatium ad fundendas preces, quas quotidie frequentabant, & multiplici proclinatione, largóque suffitu accendebant: nec se claustris palatij tenuit, nobilis Prothi ardor; Longobardo Tacimum eius patriam petenti, diuini operis se comitem dedit, nec scio vtri plus debeat, quæ inde nata est Christianitas, Longobardo Evangelium promulganti, an Protho illud exemplis confirmanti. Agebat enim vir eius officij eiusque maiestatis quæ supremos quoque Mandarinos agrè aspectu dignatur, agebat, inquam, Longobardi humilem Catechistam, familiarem; affabilem, facilem, pauperibus, pueris, vulgo promiscuo, principia fidei patientissimè exponens, & prodigij nouitate Christianismi vim miram reipsa comprobans, mutandis in Angelos hominibus efficacem; dum castimoniam Eunuchus, modestiam, & demissionem sui Christianam superbus antea suaderet.

79.
Magnæ extra palat. & Regiam urbem cõuerti.

Non disparibus incrementis, ex palatij foribus in urbem, & vicina splendor fidei fundebatur; sex mille quingenti quadraginta baptismo lustrati, ex quibus Pechinum octingentos lacto fonti dedit, qui velut primigenius numerus, magnis deinceps accessionibus quotannis auctus est, Longobardo strenuè Christi negotium agente, cum F. Pasqualio Mendez Catechista. Sed hīs libertatem agendi tam pronam & peruiam fecerant Adamus Scial, & Iacobus Rhò, qui ab Rege delecti ad retrahendos Sinatum Astronomicos abacos, tam venerabilem vbique nostrorum famam excitabant, nemo ut illis auderet contendere quod vnum ab iis agi norant, cultum scilicet veri Dei, & religionem sanctissimam vniuerso imperio, pulsis idolis statuendam. Visendi obsequia Magistratum etiam supremorum, ea crebritate nostros occupabant, ut ne iis quidem in vices quatuor mutari sufficerent, sed fructu incomparabili regionum, in quas perfuncti officij aulicis redibant, spargebántque notitiam veri Dei, & inflammabant vrbes, & oppida desiderio nostrorum. Quamuis autem ille polygamie incestæ murus athenus, Literatorum compluribus obstaret, ne quod magnificè laudabant fortiter seſtarentur, verum ad fidem dilatandam mirum quantum confertret, eos rationibus conuictos de vero Deo, & religione, verè excellentérque sentire, postea si quidem publicis arctati calamitatibus in templa nostra confluere, crucem venerari, & sacras imagines, malis remedium à vero Deo flagitare, nec ratò illud, euidenti prodigio referre, ac votorum rei, donaria, odores, encomia, acuto ingenio

ingenio lucubrata, beneficiis grati rependere. Quod ed denique processit, ut magni nominis, & sapientiae Mandarinum religionem Christianam ea orationis praestantia, & sublimitate, libris editis commendarent, quibus optimus Christianus, nihil posset adiacere. Horum ex numero is fuit, ad quem merito referamus Christianitatis in Puceo exordia, Pergebat inuictus laboribus Vagnonius in Chianco, & circumiacentibus, quem propterea Iacobus Rhò Scianis Prouinciae Apostolum nominat, quod ei Ecclesiae haud dudum ab se inchoatae obtulerit hoc anno bis mille quadringentos, & septuaginta ex ethnicis Neophytos, omnesque sua manu tinctos. Sed concionando, scribendo, viuendo, & eorum quos instituerat moribus, cum esset omnibus admirationi, & desiderio, negligebatur à Puceensibus. Est autem Puceam amplissima ciuitas diuitiis praepotens, & nobilitate, maximè verò Mandarinis, Literatisque omnium Ordinum. Sed eam cultu idolorum, tam pertinaciter Bonziji infatuauerant, ut de vero Christianorum Deo, lege, viraque mirabili, etsi multa audirent circumquaque; nunquam tamen adiacerent animum ad inuestigandum de rebus tanti ad aeternitatem momenti, & pretij, donec eos Colaus de stirpe Han expulseret. Pechino rediens Colaus Puceam diuiterat priuatum quoddam acturus negotium; illic Vagnonium, cuius pridem amicus & admirator erat, fortuito accepit itinere tridui abesse, rogauitque statim per nuntium ne grauaretur Puceam excurrere, quem illic dum audire operitur, tantam mouit illius Mandarinis, à quibus certatim adibat expectationem, non modo ut omnibus optatissimus adueniret, sed exciperetur etiam communi gratulatione. Post, eius quod tantum de illo deprædicauerat experimentum coram praebitutum, induxit illum in sermones quos cuique libuit ponere, de naturalibus, mathematicis, ethicis, ut quisque maluisset, praecipue tamen de Deo vero, eiusque filio Christo Iesu, cuius effigiem, editiori aulae loco, & nobiliori statuerat, tam multa disputauit, & ad euertendam superstitionem tam efficacia, ut ignoti Dei, & Vagnonij nomine Puceam omnis resonaret. Hinc Literatorum feruere accursus, quorundam studio curiositatis, aliorum disputationis; ille tam felix argumentum eximie versare, & impossibili primarum multitudine causarum reuincere atque asserere diuinæ essentiae vnitatem. Cuius ille demonstrationis, usu arteque experientissimus, eam Literatis obiectabat, tam perspicue palpandam, ut stupentibus Bonziis, ciuitas vniuersa, ex summa idolorum veneratione, in summam eorum detestationem repente verteretur; & Literati centum quinquaginta diuinis aquis lustrarentur, nec vnquam antea tam multos angusta mensium quatuor opera dederat, plebeiorum verò non est initus numerus. Cæterum coactus Vagnonius, ne aliis sedibus deesset quibus eum partiri laborem suum oportebat, primigenia hæc Puceensis Ecclesiae germina tantisper omittere, quoad illa deinde ad maturitatem perducturus rediret, dis-

cessum nactus est, quàm aduersariis Bonziis ignominiosum, tam sibi, & fidei illustrem. Soliti enim sycophantæ, veniam scelerum, loca in cœlo felicia, & quicquid sacrum habent, sumptuosis diplomatis, ut dictum sæpius, nundinari; vulgarant Patrem qui beatam sponderet immortalitatem, haudquaquam id gratis facere; adessent tantum abiturum, asportaturum inde thesauros opum; Christianorum auro, & argento, currus onustos abducturum, exsibilatum iri à se & damnandum sacrilegij eiusdem quod insectabatur in Bonziis; verum ubi de medio die solum ut venerat, cum eo quem tulerat supellectilis sacre in humeris sacco abeuntem viderunt, pudore confictæ calumniæ disiecti latebras quæsiere.

80.
Nostrorum
25. innoentem
Prou. diuisi.

Ut suam Vagnonius villicationem magno domini sui obibat luero, sic reliqui de societate, quinque & viginti, ex nouem Prouinciis quas sortiti fuerant excolendas vberiores tuere hoc anno manipulos, tulissentque multò locupletiores nisi partem illam Sinatum mediam quæ vergit ad Septentrionem, turmatim prædones rapinis, cædibus, & incendiis miscuissent, intercluso ex parte Euangelij sacri præconio. At ille de quo paulò ante, indefessi vir animi, & laboris Alenius, hanc inter socios gloriam primus adeptus est, ut octo Regionum quæ Fochiensem Prouinciã componunt, nullam omiserit quam non multis bearet Christianorum cœtibus, & templis, statãque in iis exercitatione pietatis; in quo templum Focci vrbe Prouinciæ Principe constructum, præter elegantiam maiorem, illud habuit valde singulare, quod spontanea ethnicorum contributione, magna ex parte ædificatum est, & condecoratum; ethnicis hoc sui erga Deum amoris, eiusque legem sanctissimam pignus dicantibus, quam etsi caperent vnam esse veram, & verè salutarem; respondere tamen eius castitati, & integritati se posse diffiderent. Absoluta demùm templi fabrica, & ornatu, inter musicos choros, & peregrini operis lumina, sacram imaginem in templum intulit in altari locandam, longis supplicantium ordinibus præniis, & comitatu nobili stipatus, ea innumerabilis populi admiratione & reuerentia, ut ex tanta multitudine ethnicorum nemo vocem doloris aut gemitum mitteret, Christianorum Deo possessionem publici in luce omnium ordinum inenante, & transuectione gloriosa per mediam metropolim de Diis illorum triumphante. Alenio Socius in hac pompa fuit Andreas Rodomina Lituanus; domus solitus seruare, dum is longin quas subinde reuiseret Christianorum suorum sedes. Ac potuit quidem Rodomina multum Sinensibus prodesse, sed Deus eius patientia contentus, caritatis labores non exegit; ab anno siquidem currentis seculi vicesimo sexto ad tricesimum secundum morbo insanaibili languit, ob hoc ipsi potissimum molesto, quod præter priuatum tolerantia meritum; alienæ saluti non posset incumbere. Quanquam iuuat non parum Christianos, vitæ innocentis laudè præcipua, familiaribus in communi congressu colloquiis, & serenitate oris, & animi acquiescentis